

Generální finanční ředitelství
Lazarská 15/7, 117 22 Praha 1
Sekce metodiky a výkonu daní
Odbor nepřímých daní

V Praze dne 14.5.2013
čj. 22526/13/7001-21000-011695

Informace GFŘ
k uplatnění DPH u pojišťovacích činností

Od 1. 1. 2013 došlo v souvislosti s přijetím zákona č. 502/2012 Sb., kterým byl novelizován zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění p. p. (dále jen „zákon o DPH“), i ke změnám v ustanovení § 55 tohoto zákona - „Pojišťovací činnosti“, které nově zní:

Pojišťovacími činnostmi se pro účely tohoto zákona rozumí

- a) poskytování pojištění,*
- b) poskytování zajištění,*
- c) služby související s pojištěním nebo zajištěním poskytované osobami zprostředkovávajícími pojištění nebo zajištění.*

Ustanovení § 55 zákona o DPH blíže vymezuje plnění, která jsou považována za pojišťovací činnosti, které jsou pak ve smyslu ust. § 51 zákona o DPH osvobozeny od daně bez nároku na odpočet.

Cílem předmětné novelizace § 55 zákona o DPH bylo jeho uvedení do souladu s judikaturou¹ Soudního dvora Evropské unie (dále jen „SDEU“) a zároveň, aby přesněji odpovídal znění příslušného ustanovení² Směrnice Rady 2006/112/ES (dále jen „směrnice“).

Z důvodu sjednocení aplikace DPH v dané oblasti vydává Generální finanční ředitelství tuto Informaci.

1. Poskytování pojištění a zajištění (§ 55 písm. a) a b) zákona o DPH)

Nová definice činností zahrnovaných pod pojem „poskytování pojištění“ a „poskytování zajištění“ od 1. 1. 2013 odráží chápání těchto činností ve smyslu směrnice a ustálené judikatury SDEU. Osvobození podle ustanovení § 55 písm. a) a b) zákona o DPH se od účinnosti výše uvedené novely nebude vztahovat na veškeré činnosti spadající do definice pojišťovacích a zajišťovacích činností ve smyslu zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění p. p. (dále jen „zákon o pojišťovnictví“). Na základě nového textu § 55 zákona o DPH se osvobození podle písm. a) a b) vztahuje pouze na poskytnutí pojištění či zajištění jako takového.

¹ Např. C-349/96, C-240/99, C-8/01, C-472/03, C-242/08, C-13/06

² Čl. 135 odst. 1 písm. a)

1.1 Poskytování pojištění

Z judikatury SDEU vyplývá, že **poskytováním pojištění** se rozumí poskytování služeb takového charakteru, kdy se pojistitel na základě předchozí úhrady pojistného zavazuje zajistit pojištěnému v případě, že dojde k pokrytému riziku, plnění dohodnuté při uzavření smlouvy. Přitom není nezbytné, aby pojistné plnění, které se pojistitel zavázal poskytnout v případě pojistné události, spočívalo v zaplacení peněžní částky. Pojistné plnění může být rovněž představováno asistenční činností nebo i v poskytnutí věcného plnění.

Nutno dále podotknout, že z formálního pohledu není v zásadě rozhodující, kdo je v pozici **poskytovatele pojištění**. Rozhodný je věcný obsah plnění. Z toho vyplývá, že poskytovatelem pojištění nemusí být nutně a pouze pojišťovna. Zároveň platí, že touto osobou tak může být i osoba povinná k dani, která sama není pojistitelem, ale která v rámci kolektivního pojištění obstarává svým zákazníkům takové pojištění použitím plnění poskytovatele, který nese pojistné riziko.

1.2 Poskytování zajištění

Zajišťovací činnosti jsou služby spočívající v tom, že za úplatu a v mezích stanovených zajišťovací smlouvou cesionář (retrocesionář) převezme závazky, které cedentovi (retrocedentovi) vznikly ze závazků z jím uzavřených pojistných (zajišťovacích) smluv. Konkrétním vymezením zajišťovacích činností se sice SDEU nezabýval, ale v základních rysech lze i pro tato plnění využít výše uvedené závěry SDEU pro pojišťovací činnost.

Obdobně jako u poskytování pojištění, tak i v případě poskytování zajištění může být poskytovatelem těchto služeb v zásadě jakákoliv osoba povinná k dani.

Osvobození u poskytování pojištění/zajištění

Výše uvedené lze shrnout tak, že *od daně je podle § 55 zákona o DPH osvobozeno poskytování pojištění/zajištění, které spočívá v činnosti, jejímž hlavním cílem je převzetí rizika a poskytnutí souvisejícího plnění za úhradu pojistného/zajistného a to bez ohledu na to, kdo je poskytovatelem takové služby nebo jaká bude forma plnění v případě pojistné události.*

1.3 Služby poskytované spolu s pojištěním/zajištěním

S ohledem na praxi vyvstává otázka, jak postupovat v případech, kdy jsou na základě uzavřené pojistné/zajistné nebo obdobné smlouvy poskytována kromě samotného pojištění/zajištění i další plnění. V těchto případech je třeba postupovat v intencích zásad vyplývajících z judikatury SDEU a posoudit konkrétní smluvní ujednání z pohledu nedělitelnosti plnění či vazby plnění hlavního a vedlejšího.

Souborné plnění

O souborné plnění, které je třeba považovat za jediné, se jedná tehdy, pokud je jedno z plnění plněním hlavním a jiné plnění je pouhým nesamostatným vedlejším plněním. Pro vedlejší plnění pak platí, že pro zákazníka nepředstavuje účel samo o sobě, ale je prostředkem pro využití hlavního plnění za co nejoptimálnějších podmínek. K danému je pak třeba z pohledu aplikace daně z přidané hodnoty uvést, že daňový režim plnění vedlejšího se řídí daňovým režimem plnění hlavního.

Jediné nerozdělitelné plnění

Podle SDEU se o jediné plnění jedná, pokud dvě nebo více dílčích plnění či úkonů poskytnutých osobou povinnou k dani je tak těsně spojeno, že objektivně tvoří jediné nerozdělitelné hospodářské plnění, jehož rozdělení by bylo umělé.

Služby poskytované spolu s pojištěním/zajištěním jako jeho součást

Jelikož praxe může přinášet různé typy smluvních ujednání nelze jednoznačně uvést, že se bude vždy u těchto služeb jednat o vedlejší plnění k plnění hlavnímu (pojištění/zajištění) nebo budou tyto služby s pojištěním/zajištěním tak těsně spojené, že půjde o jediné nerozdělitelné hospodářské plnění spočívající v pojištění či zajištění.

Ovšem v konečném důsledku z pohledu praktické aplikace daně z přidané hodnoty je možno *ve zkratce* uvést, že za splnění výše uvedeného, budou tyto služby součástí poskytovaného pojištění/zajištění.

Pro tyto služby však musí platit, že se jedná o takové činnosti, bez nichž by pojištění/zajištění nemohlo být řádně poskytováno.

V praxi se nejčastěji jedná např. o správu pojistných smluv či asistenční služby příp. i likvidaci pojistné události.

Nutno nicméně zdůraznit, že pokud by uvedené služby byly poskytnuty coby samostatné plnění, je třeba je z hlediska aplikace daně z přidané hodnoty posoudit nezávisle.

2. Služby související s pojištěním nebo zajištěním (§ 55 písm. c) zákona o DPH)

Podle § 55 písm. c) zákona o DPH se od daně osvobozují také služby související s pojištěním nebo zajištěním, pokud jsou poskytovány osobami zprostředkovávajícími pojištění nebo zajištění. V porovnání s úpravou účinnou do 31. 12.2012 je třeba uvést, že do tohoto data byl rozsah osvobození od daně u činností souvisejících s pojištěním či zajištěním širší. Od 1. 1. 2013 nové vymezení těchto činností zužuje okruh služeb, u kterých se uplatňuje osvobození od daně dle § 55 písm. c) zákona o DPH tak, aby bylo dosaženo shody se směrnicí³ a příslušnou judikaturou. Podle související judikatury jsou od daně osvobozeny takové služby poskytované osobami zprostředkovávajícími pojištění nebo zajištění, které jsou pro tyto osoby charakteristické. Služby související s pojištěním nebo zajištěním, na které se od 1. 1. 2013 daně osvobození vztahuje, by pak svým obsahem měly odpovídat činnostem spočívajícím ve zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví – tj. v zásadě tak, jak ji vymezuje zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí, ve znění p. p. (dále jen „z.č. 38/2004 Sb.“).

S přihlédnutím k tomuto zákonu, který zde lze pro účely aplikace DPH podpůrně použít, se pak zprostředkovatelskou činností rozumí:

- předkládání návrhů na uzavření pojistných smluv nebo zajišťovacích smluv,
- provádění přípravných prací směřujících k uzavření pojistných nebo zajišťovacích smluv,
- uzavírání pojistných nebo zajišťovacích smluv jménem a na účet poskytovatele pojištění či zajištění,
- pomoc při správě pojištění a vyřizování nároků z pojistných či zajišťovacích smluv.

K tomuto je třeba podotknout, že pomocné vodítka, které poskytuje výše uvedený z.č. 38/2004 Sb., je třeba chápat ve vazbě na vymezení těchto činností jako takových z pohledu jejich obsahové náplně. Nelze ho pojímat jako prostředek determinující okruh osob poskytujících tyto služby resp. osob, na které se daně osvobozené může vztáhnout.

---

³ Č.135 odst. 1 písm. a) – „pojišťovací a zajišťovací činnosti včetně souvisejících služeb poskytovaných pojišťovacími makléři a pojišťovacími agenty“.

Osvobození od DPH se použije na předmětné služby poskytnuté osobou vystupující v postavení osoby zprostředkovávající pojištění nebo zajištění bez ohledu na to, zda je tato osoba formálně pojišťovacím zprostředkovatelem podle z.č. 38/2004 Sb. Pro uplatnění osvobození tak není rozhodující, zda jde o zprostředkovatele definovaného citovaným zákonem či nikoliv. Podstatným, pro uplatnění osvobození dle § 55 písm. c) zákona o DPH, je primárně obsah a okolnosti poskytované služby.

Na základě poznatků z praxe je zde třeba také poznamenat, že není správné pojetí služeb souvisejících s pojištěním nebo zajištěním pro účely aplikace DPH resp. § 55 písm. c) zákona o DPH opírat o zákon o pojišťovnictví. Rozsah předmětných služeb, tak jak jej vymezuje posledně uvedený zákon, je širší, než u jakého lze v mezích směrnice a judikatury SDEU aplikovat osvobození od daně.

S ohledem na uvedené se osvobození od daně coby činnosti související s pojištěním nebo zajištěním nevztahuje např. na vzdělávací činnost v oblasti pojišťovnictví, samostatné šetření pojistných událostí, činnost pojistných matematiků, poradenskou činnost v oblasti posouzení a výpočtu rizik, poradenskou činnost v oblasti mapování trhu, technické poradenství apod.

Činnosti v oblasti likvidace pojistných událostí

Oproti znění ust. § 55 zákona o DPH účinného do 31. 12. 2012, nelze již od účinnosti v úvodu zmíněné novely uplatnit osvobození u činností spadajících do oblasti likvidace pojistných událostí, pokud se jedná o samostatně poskytnuté plnění⁴.

Od 1. 1. 2013 jde u těchto služeb o zdanitelné plnění s povinností přiznat daň na výstupu.

3. „Přeúčtování“ („přefakturace“) pojišťovacích činností

V praxi často dochází k situacím, kdy je částka zejména sjednaného pojistného „přefakturována“ či „přeúčtována“ na jinou osobu. Už i vzhledem k tomu, že zákon o DPH ve svých ustanoveních nikde pojmy jako „přefakturace“, „přeprdej“ či „přeúčtování“ neužívá, je třeba vždy každou takovou transakci pro účely aplikace DPH z pohledu její věcné náplně posoudit individuálně. Vždy je třeba vycházet z konkrétních podmínek daných pro předmětné plnění.

Pokud plátce nakoupí vlastním jménem službu uvedenou v § 55 zákona o DPH a následně ji bez dalšího „prodá“ jiné osobě, lze tento „přeprdej“ nakoupené služby považovat zpravidla za samostatné plnění. Jestliže plátce takto „přefakturovává/přeúčtovává“ resp. „přeprodává“⁵ službu vymezenou § 55 zákona o DPH, uplatní u tohoto plnění taktéž osvobození od daně⁶. Zákon o DPH zde ve shodě se směrnicí nezakládá žádná omezení pro uplatnění osvobození vázaná na osobu, která toto plnění poskytuje. Podstatné je, že jde stále o službu vymezenou § 55 zákona o DPH a to jako službu hlavní, což je třeba zvlášť zdůraznit. „Přefakturovávaná“

⁴ Ve vazbě na kapitolu 1.3 této Informace je třeba poznamenat, že samostatně poskytnutým plněním je míněna i situace, kdy by z posouzení smluvního ujednání vyplynulo, že tato činnost není součástí pojištění/zajištění, ale jedná o samostatné plnění s vlastním daňovým režimem nezávislým na daňovém režimu poskytnutého pojištění/zajištění.

⁵ Tímto je míněna situace, kdy plátce zjednodušeně řečeno postupuje tak, že pojišťovací službu pouze nakoupí a jen ji dále prodá. Tato služba pro něj není vedlejším plněním k plnění hlavnímu, není součástí jiného hospodářsky nedělitelného plnění a ani není vedlejším vydajem k jinému plátcem uskutečněnému plnění. Jde tak o samostatně uskutečněné plnění.

⁶ Toto plnění pak vykáže v rámci daňového přiznání coby plnění osvobozené od daně bez nároku na odpočet daně.

resp. „přeprodaná“ služba musí stále svým obsahem odpovídat činností uvedeným v § 55 zákona o DPH (viz. část 1.1, 1.2 a 2 této Informace) a nesmí být navíc pouze vedlejším plněním jiné služby.

V kontextu „přefakturace“ lze i u pojišťovacích činností odkázat na ustanovení § 36 odst. 11 zákona o DPH, které je zde možno také aplikovat. V tomto ustanovení se uvádí, že *do základu daně se nezahrnuje částka, kterou plátce obdržel od jiné osoby na úhradu částky vynaložené jménem a na účet této jiné osoby. Podmínkou je, že přijatá částka nepřevyší uhrazené částky za jinou osobu a plátce si u plnění uhrazeného za jinou osobu neuplatní nárok na odpočet daně.* V praxi by zjednodušeně řečeno měla být tato částka pro plátce pouze průběžnou položkou, tj. neúčtuje o ní v nákladech a výnosech, příp. neviduje jí v rámci příjmů a výdajů. Pokud tak bude splněno, že plátce vynaloží částku za plnění uvedené v § 55 zákona o DPH jménem a na účet jiné osoby a přijatá úhrada od této osoby nepřevyší uhrazenou částku za toto plnění, může při „přeúčtování“ využít uvedeného ustanovení. V rámci daňového přiznání pak tuto částku nebude vůbec nevykazovat.

V souvislosti s „přefakturací“ je třeba na druhé straně upozornit i na ust. § 36 odst. 3 písm. e) zákona o DPH. Dle tohoto ustanovení se do základu daně zahrnují vedlejší výdaje, kterými jsou dle § 36 odst. 4 zákona o DPH mimo jiné i náklady na pojištění. Pokud je pojištění vedlejším výdajem (nákladem) k jinému plátcem uskutečněnému plnění, je třeba ho zahrnout do základu daně za toto uskutečněné plnění a neposuzovat ho pro účely DPH samostatně.

4. Konkrétní příklady

V této části jsou uváděny konkrétní příklady, které navazují na či doplňují předchozí text této Informace.

- V souvislosti s poskytnutím pojištění vykonává pojistitel činnost spočívající v **umístování prostředků finančního umístění, poradenské služby související s uzavřenou pojistnou/zajistnou smlouvou.** Za tyto služby pojistitel nezískává samostatnou úhradu.

V případě, kdy na základě posouzení konkrétního smluvního ujednání v kontextu judikatury SDEU budou naplněny podmínky nedělitelnosti plnění či vazba plnění hlavního a vedlejší, bude možno tyto činnosti považovat za součást pojištění/zajištění či vedlejší službu, která sleduje daňový režim plnění hlavního, tj. osvobozeného dle § 55 zákona o DPH.

- **Vzdělávací činnost** v oblasti pojišťovnictví

Uvedená vzdělávací činnost není osvobozena podle ustanovení § 55 zákona o DPH. Může však být osvobozena při splnění stanovených podmínek podle ustanovení § 57 stejného zákona např. jako rekvalifikace. Toto posouzení platí pro jakoukoliv osobu povinnou k dani tuto činnost uskutečňující, tzn. ať již půjde o pojišťovnu, pojišťovacího zprostředkovatele či jinou osobu.

- **Likvidace pojistných událostí jinou pojišťovnou.** Na základě smluvního ujednání pro pojistitele (pojišťovnu A) likvidaci provádí jiná pojišťovna (B) jako samostatné plnění. Na pojišťovnu B nepřechází pojistné riziko.

Pro pojišťovnu B se jedná o zdanitelné plnění s povinností uplatnit daň na výstupu.

- **Likvidace pojistných události na základě uzavřené pojistné/zajistné smlouvy**

Jde-li o likvidaci pojistné události, která je vykonávána coby integrální součást uzavřené smlouvy o poskytnutí pojištění/zajištění, lze tuto činnost považovat za součást poskytovaného pojištění/zajištění. Pro posouzení aplikace DPH je třeba přihlídnout ke konkrétnímu smluvnímu ujednání. Za součást poskytnutého pojištění/zajištění půjde, pokud ji bude možno považovat za vedlejší plnění k plnění hlavnímu příp. za nedělitelnou součást plnění spočívajícího v pojištění/zajištění.

Pokud by se vyhodnocením konkrétního smluvního ujednání dospělo k závěru, že likvidace pojistné události je samostatným plněním, pak již půjde o plnění zdanitelné.

- **Činnost samostatných likvidátorů**

Činnost samostatných likvidátorů v oblasti likvidace pojistných událostí osvobození od daně nepokrývá. Je zdanitelným plněním s povinností přiznat daň na výstupu.

- **Pojišťovací zprostředkovatel v rámci součinnosti při vyřizování likvidace pojistné události pro svého klienta provádí fotodokumentaci škody a vyřizuje administrativu spojenou s pojistnou událostí.**

V daném případě jde o zprostředkovatelskou činnost, která je osvobozena od daně podle § 55 písm. c) zákona o DPH.

- **Úrazové pojištění zaměstnanců dle z.č. 266/2006 Sb. a zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele**

Ačkoliv jde o specifický druh pojištění, nutno na něj ve světle judikatury SDEU pohlížet jako na činnost spočívající v převzetí rizika a poskytnutím plnění v případě, že dojde k pokrytému riziku a tudíž se i na tento druh pojištění vztahuje osvobození od daně.

- **Pojišťovací zprostředkovatel pro pojišťovnu na základě smluvního ujednání vykonává šetření různých pojistných událostí (tj. zjednodušeně řečeno u smluv, které nezprostředkoval) a zároveň jde o samostatně uskutečněné plnění.**

Jedná se o zdanitelné plnění s povinností přiznat daň na výstupu, neboť se nejedná o službu odpovídající vymezení § 55 písm. c) zákona o DPH.

- **Osoba povinná k dani provádí šetření pojistných podvodů.**

Jedná se o zdanitelné plnění s povinností přiznat daň, neboť se nejedná o službu odpovídající vymezení § 55 písm. c) zákona o DPH.

- **Osoba povinná k dani je pojistným matematikem a provádí pro pojišťovnu výpočty spočívající ve výpočtu rizika, pravděpodobnosti apod.**

Jedná se o zdanitelné plnění s povinností přiznat daň, neboť se nejedná o službu podle § 55 písm. c) zákona o DPH.

- **Pojišťovna A provádí pro pojišťovnu B správu pojistných smluv a současně nedochází k přenosu rizika.**

Jedná se o zdanitelné plnění s povinností přiznat daň, neboť se nejedná o službu odpovídající vymezení § 55 zákona o DPH.

- **Likvidace pojistných událostí resp. správa pojistných smluv soupojistitelem.**

V případě tzv. soupojištění (viz. § 30 zákona o pojistné smlouvě; §2817 NOZ) je mezi soupojistiteli dohodnuto, že likvidaci případných pojistných událostí resp. správu pojistných smluv bude zajišťovat vybraný soupojistitel (v praxi je to většinou - na základě dohody o soupojištění, která je součástí pojistné smlouvy- vedoucí pojistitel). V takovém případě je likvidace pojistných událostí resp. správa pojistných smluv uskutečňovaná vedoucím pojistitelem na základě dohody se soupojistiteli zpravidla považovaná za službu s pojištěním/zajištěním tak těsně spojenou, že půjde o jediné nerozdělitelné hospodářské plnění spočívající v pojištění či zajištění a u takového plnění by případné úplaty získané za zajištění likvidace (správu smluv) byly osvobozeny od daně.

Ing. Otakar Sladkovský, v. r.
ředitel sekce